

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 6 від 24 листопада 2022 року)

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права Державного податкового університету № 18/2 від 02 квітня 2026 року

Присутні:

Директор навчально-наукового інституту права, д.ю.н., професор, заслужений юрист України Топчій В.В., заступник директора з наукової роботи, к.ю.н., доцент Лаговська Н.В., заступник директора з навчально-методичної роботи, к.ю.н., доцент Лугіна Н.А., заступник директора з навчально-організаційної роботи, к.ю.н., доцент Омельчук Л.В., завідувач кафедри фінансового та податкового права, к.ю.н., професор Глух М.В., завідувач кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу, к.ю.н., доцент, Чернецька О.В., завідувач кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., доцент, Максименцев М. Г., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор, Лисенко В.В., професор кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., професор, Антипов В.І, професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор, Колб О.Г., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор, Топчій В.В., професор кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., професор Грицюк І.В., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., Мамка Г.М., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Лазебний А.М., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Павлюх О.А., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., Софієв С.О., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., Любавіна В.П., доцент кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., доцент Сіренко О.В., професор кафедри правничої лінгвістики, д.ю.н., доцент Бодунова О.М. (гарант ОНП)

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта навчально-наукового інституту права Державного податкового університету Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Державного податкового університету від 24 листопада 2022 року (протокол № 6).

Слухали:

Доповідь здобувача Кравчука А.І. на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, висвітлив стан її розробки, визначив зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, мету й задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрив наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, навів дані про апробацію результатів дисертації та кількість публікацій, а також окреслив структуру дисертації.

Зокрема, автор розкрив стан наукової розробленості предмета дисертаційного дослідження через комплексне поєднання кримінологічних, кримінально-правових та економіко-правових підходів: категорій «економічна злочинність», «господарська діяльність», «кримінологічна детермінація», а також особливостей прояву та трансформації злочинності у сфері господарювання в умовах сучасних соціально-економічних і воєнних викликів. Констатовано, що наявні наукові дослідження здебільшого зосереджені на аналізі окремих складів кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, їх правової природи, кваліфікації та механізмів протидії, тоді як кримінологічний аспект, зокрема в частині системного вивчення детермінант, структури та тенденцій цієї злочинності, потребує подальшого розвитку. Найбільш цінним визначено підхід до дослідження господарської злочинності у міждисциплінарній площині, із залученням положень кримінології, кримінального права, фінансового права та економічної теорії, що відповідає сучасним тенденціям наукового пізнання.

Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності розглядається автором як складне соціально-правове явище, що характеризується високим рівнем латентності, адаптивністю до змін економічного середовища та значною залежністю від державної політики у сфері регулювання ринкових відносин. Вивчення зарубіжного досвіду запобігання господарській злочинності дозволило виявити ефективні моделі фінансового контролю, комплаєнсу, ризик-орієнтованого підходу та міжвідомчої взаємодії, а також окреслити можливості їх адаптації в національній правовій системі. При цьому встановлено, що у законодавстві країн Європейського Союзу простежується тенденція до посилення превентивних механізмів, цифровізації фінансового моніторингу та інтеграції кримінально-правових і адміністративних інструментів протидії економічним правопорушенням, тоді як в Україні ці процеси перебувають на стадії становлення та потребують подальшого інституційного розвитку.

Автором доведено, що сучасні форми економічної злочинності характеризуються використанням складних фінансових схем, транснаціональним характером та активним застосуванням цифрових технологій, що ускладнює їх виявлення та документування. На противагу цьому, традиційні підходи до протидії таким правопорушенням часто залишаються фрагментарними та недостатньо ефективними. Підставами формування господарської злочинності визначено поєднання макроекономічних, інституційних та індивідуально-

психологічних факторів, зокрема недосконалість регуляторного середовища, високий рівень корупції, тінізацію економіки, а також зниження рівня правової культури суб'єктів господарювання.

Виділено кілька теоретико-праксіологічних підходів до запобігання злочинності у сфері господарської діяльності: (1) пріоритет кримінально-правових заходів реагування; (2) домінування превентивних економіко-правових механізмів; (3) комплексна модель, що передбачає поєднання кримінально-правових, адміністративних та організаційно-економічних засобів. Обґрунтовано доцільність саме комплексного підходу як найбільш ефективного в умовах сучасних викликів. Відмічено, що ключову роль у системі запобігання відіграють інституційні механізми державного контролю, фінансового моніторингу, а також взаємодія правоохоронних органів і суб'єктів господарювання.

Ураховуючи сучасні умови функціонування економіки України, зокрема вплив воєнного стану, значна частина загальних превентивних механізмів потребує адаптації до нових ризиків, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, гуманітарної допомоги та оборонних замовлень. Разом із тим, окремі універсальні інструменти запобігання залишаються ефективними, хоча і потребують удосконалення та нормативного уточнення. Проведеним аналізом встановлено доцільність застосування таких базових елементів системи запобігання: забезпечення прозорості господарських операцій; впровадження ризик-орієнтованих процедур контролю; дотримання принципу невідворотності відповідальності; посилення міжвідомчої координації; а також використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій у виявленні та прогнозуванні господарської злочинності.

Кравчук А.І. висвітлив мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, а також зупинився на основних наукових висновках в роботі, що становлять наукову новизну.

Підтверджено, що загальні підходи до оцінки стану, структури та тенденцій злочинності у сфері господарської діяльності, а також ефективності заходів її запобігання, мають специфічні риси, зумовлені особливостями функціонування економічних відносин та складністю механізмів вчинення відповідних кримінальних правопорушень. Встановлено, що найбільш поширеними чинниками, які зумовлюють неефективність протидії економічній злочинності, є недосконалість нормативно-правового регулювання господарської діяльності, фрагментарність системи контролю, а також недостатній рівень аналітичного та доказового забезпечення діяльності уповноважених органів.

Шляхами вирішення наявних проблем визначено авторські пропозиції щодо вдосконалення законодавчого регулювання у сфері запобігання економічній злочинності, зокрема шляхом уточнення правового статусу суб'єктів фінансового моніторингу, запровадження ефективних механізмів ризик-орієнтованого контролю, а також конкретизації меж відповідальності суб'єктів господарювання за порушення господарського законодавства.

Особливістю сучасних наукових підходів до дослідження злочинності у сфері господарської діяльності є поєднання визнання її високого рівня суспільної

небезпеки та значного впливу на економічну безпеку держави з критичним осмисленням надмірної криміналізації господарських правовідносин, що може негативно впливати на розвиток підприємництва та інвестиційний клімат.

Окрім наукових джерел, у дисертації проаналізовано практику застосування кримінального законодавства, аналітичні матеріали правоохоронних органів, а також міжнародні стандарти і рекомендації у сфері протидії господарській злочинності – у контексті визначення ключових проблемних аспектів її сучасного стану та тенденцій розвитку.

Доведено, що поширені у науковій літературі твердження щодо неефективності існуючих механізмів запобігання господарській злочинності потребують додаткового обґрунтування, оскільки необхідно чітко розмежовувати об'єктивні труднощі виявлення латентних правопорушень та системні недоліки діяльності уповноважених органів, які не є тотожними за своєю природою.

Зауважено, що міжнародна практика свідчить про доцільність застосування різних моделей протидії господарській злочинності, які відрізняються обсягом державного втручання, рівнем регуляторного навантаження та співвідношенням превентивних і репресивних заходів, однак їх ефективність забезпечується за умови належного балансу між інтересами держави, бізнесу та суспільства.

Підсумовано, що чинне законодавство України загалом формує базові передумови для протидії злочинності у сфері господарської діяльності, проте окремі його положення потребують подальшого вдосконалення з урахуванням сучасних економічних викликів і міжнародних стандартів, що сприятиме підвищенню ефективності запобіжної діяльності, зміцненню економічної безпеки держави та усуненню наявних теоретичних і практичних дискусій у цій сфері.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані в дисертації положення впроваджені й можуть бути використані в: *науково-дослідній роботі* – для подальших наукових досліджень проблем кримінологічної характеристики та запобігання сучасній злочинності у сфері господарської діяльності; *законотворчій діяльності* – під час підготовки змін до чинного законодавства України з питань нормативно-правового регулювання інституту запобігання злочинності у сфері господарської діяльності; *практичній діяльності* – як рекомендації під час практичної діяльності слідчих суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів а також у процесі проведення занять щодо підвищення кваліфікації; *освітньому процесі* – для проведення різних форм занять зі здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання за такими навчальними дисциплінами: «Кримінологія», «Злочинність у сфері службової діяльності», «Протидія фінансовій злочинності».

По завершенню доповіді аспіранту присутніми були поставлені такі **запитання**:

Лаговська Н.В.: Які основні кримінологічні особливості сучасної злочинності у сфері господарської діяльності в Україні?

Відповідь: Дякую за запитання. Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності характеризується комплексом специфічних ознак, серед яких ключовими є високий рівень латентності, інтелектуальний та

організований характер, використання складних фінансово-економічних схем, а також тісний зв'язок із корупційними проявами. Особливістю є також її адаптивність до змін у законодавстві та економічному середовищі, що проявляється у швидкому трансформуванні способів вчинення кримінальних правопорушень. В умовах воєнного стану додатковими характеристиками виступають зростання злочинів, пов'язаних із розподілом бюджетних коштів, гуманітарної допомоги та оборонних ресурсів. Кримінологічна структура такої злочинності включає як традиційні форми (ухилення від сплати податків, фіктивне підприємництво), так і новітні прояви, пов'язані з цифровізацією економіки та фінансовими технологіями.

Омельчук Л.В.: Які основні детермінанти (причини та умови) злочинності у сфері господарської діяльності в сучасних умовах?

Відповідь: Дякую за запитання. Детермінанти господарської злочинності мають багаторівневий характер і охоплюють макроекономічні, інституційні та індивідуально-психологічні чинники. До макроекономічних належать нестабільність економіки, високий рівень тінізації господарської діяльності, дисбаланси у податковій політиці. Інституційні чинники пов'язані з недосконалістю нормативно-правового регулювання, прогалинами у механізмах державного контролю, корупцією та недостатньою ефективністю правоохоронних органів. Індивідуально-психологічні детермінанти включають правовий нігілізм, прагнення до отримання надприбутків, низький рівень правової культури суб'єктів господарювання. В умовах воєнного стану до цих чинників додаються зниження рівня державного контролю в окремих сферах, спрощення процедур ведення бізнесу, що може створювати додаткові можливості для зловживань.

Лазебний А.М.: Які напрями вдосконалення системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності є найбільш ефективними?

Відповідь: Ефективна система запобігання злочинності у сфері господарської діяльності має ґрунтуватися на комплексному поєднанні правових, організаційних та економічних заходів. До ключових напрямів належать: удосконалення законодавства з урахуванням принципу правової визначеності та мінімізації регуляторних прогалин; впровадження ризик-орієнтованих підходів у діяльність контролюючих органів; цифровізація процесів фінансового моніторингу та обміну інформацією між державними органами; посилення інституційної спроможності органів, відповідальних за протидію господарській злочинності. Важливим є також розвиток механізмів комплаєнсу в діяльності суб'єктів господарювання та формування культури доброчесного ведення бізнесу. В умовах євроінтеграції особливого значення набуває гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами, що дозволяє підвищити ефективність як превентивних, так і репресивних заходів.

Головуюча: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації.

Слово надається науковому керівнику, доктору юридичних наук Мамці Г.М. який зазначив, що підготовлена Кравчуком Андрієм Івановичем дисертаційна робота на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської

діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання» є цілісним науковим дослідженням, що підтверджується результатами теоретико-правового аналізу як законодавчої бази, так і наукового доробку у сфері вивчення вказаної проблематики.

План дослідження дозволив охопити усі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. При цьому здобувач правильно визначив мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, ефективно застосував необхідний науковий інструментарій.

Результати, отримані у процесі дослідження, значною мірою сприяють усуненню наявних прогалин у науковому висвітленні теоретичних і прикладних аспектів злочинності у сфері господарської діяльності та її запобігання. У дисертації обґрунтовано авторські висновки, що супроводжуються формулюванням нових концептуальних підходів і практично значущих положень, спрямованих на вдосконалення кримінологічного забезпечення протидії господарській злочинності.

Специфіка обраної теми, а також чітко визначені мета і завдання дослідження зумовили логічну побудову дисертації, послідовність викладення матеріалу та його структурну цілісність. Зміст роботи свідчить про комплексний характер проведеного дослідження, його завершеність і належний рівень наукової обґрунтованості. Дисертація оформлена відповідно до встановлених вимог, що висуваються до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

У цілому робота отримала позитивну оцінку. Відзначено, що дослідження виконано самостійно, що дає підстави вважати автора сформованим науковцем. Підкреслено, що науковий керівник здійснював консультування шляхом надання окремих зауважень і рекомендацій, тоді як здобувач у процесі роботи виявляв наукову самостійність: із частиною зауважень погоджувався, а щодо окремих питань аргументовано відстоював власну позицію.

Вищевикладене свідчить, що дисертаційне дослідження Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання», представляє самостійне, закінчене дослідження теоретичного характеру, є оригінальним, актуальним, практично значимим і дозволяє зробити висновок, що робота відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до прилюдного захисту.

Головуюча: Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається доповідачам:

Завідувачу кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу, кандидату юридичних наук, доценту Чернецькій О.В., яка підкреслила, що виконане Кравчуком Андрієм Івановичем дослідження присвячене актуальній проблемі, яка є важливою як для теорії, так і для практики.

Практика протидії злочинності у сфері господарської діяльності свідчить про поступове посилення ролі кримінологічних та інституційних механізмів як ключових елементів забезпечення ефективності виявлення, документування та запобігання господарським правопорушенням, а також узгодженості дій

уповноважених органів і дотримання прав суб'єктів господарювання. Водночас простежуються як позитивні тенденції, пов'язані з підвищенням якості аналітичного супроводу, удосконаленням інструментів фінансового моніторингу та скороченням часу реагування на правопорушення, так і окремі проблемні аспекти, зокрема ризики надмірного регуляторного навантаження на бізнес та фрагментарності взаємодії між контролюючими і правоохоронними органами.

З огляду на це, подальше вдосконалення системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності, зокрема шляхом чіткого нормативного визначення повноважень суб'єктів протидії, оптимізації форм і методів контролю, а також запровадження сучасних ризик-орієнтованих підходів, видається обґрунтованим і перспективним напрямом розвитку національної правової політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави.

Актуальність оцінки роботи ґрунтується на результатах опрацьованих здобувачем та використаних у тексті дисертації наукових, навчальних і нормативно-правових джерел, а також виведених автором на цій основі елементів наукової новизни, кожен із яких відображено в певній рубриці, а саме: вперше - 3 науково обґрунтованих результатів свого дослідження; удосконалено - 3 та дістали подальший розвиток - 3 положення.

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації Кравчука А.І., відображено у 6 наукових публікаціях, з них 3 статті опубліковані у фахових виданнях з юридичних наук, а також 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Кількість праць та інших результатів дисертаційної роботи, у цілому та з формальної точки зору є достатньою для узагальнення та наукового обґрунтування вироблених її автором положень, висновків, рекомендацій і пропозицій по суті досліджуваної проблематики.

Про практичну значущість і наукову новизну дисертації свідчать також інші її положення, висновки та пропозиції, що відображені у відповідних розділах і підрозділах. Водночас, у порядку побажань, доцільно звернути увагу на окремі аспекти. Зокрема, у роботі автор активно використовує аналітичні матеріали правоохоронних і контролюючих органів, а також приклади із судової практики щодо правопорушень у сфері господарської діяльності, однак у списку використаних джерел такі матеріали подекуди подані узагальнено або недостатньо конкретизовано. Хоча відповідні положення частково відображені у тексті дослідження, доцільним видається їх більш чітке бібліографічне оформлення із зазначенням повних реквізитів, що забезпечило б можливість звернення до першоджерел та сприяло б розширенню емпіричної бази дослідження.

Дискусійними залишаються й окремі положення, висвітлені у роботі, зокрема щодо визначення оптимального співвідношення між кримінально-правовими та превентивними заходами впливу у сфері господарської діяльності, а також питання меж державного втручання у економічні процеси в контексті забезпечення економічної безпеки. Загалом із запропонованими підходами можна погодитися, однак доцільним було б більш ґрунтовне їх теоретичне та практичне обґрунтування з урахуванням сучасної правозастосовної практики та

міжнародних стандартів, що сприяло б посиленню аргументації авторської позиції та підвищенню наукової цінності дисертаційного дослідження.

Вважаю дисертаційну роботу закінченим теоретичним дослідженням, цікавим та практично значущим.

Кандидат юридичних наук, доцент Павлюх О.А., яка відзначила, що актуальність обраної Кравчуком А.І. теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів і заперечень, адже на сьогодні немає достатньої бази монографічних досліджень, присвячених комплексному аналізу кримінологічної характеристики та запобігання сучасній злочинності у сфері господарської діяльності.

У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Водночас, рецензент підкреслила, що виконане Кравчуком Андрієм Івановичем дослідження є актуальним і своєчасним, а положення та висновки, які містяться у дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані. При дослідженні застосовано ряд методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження.

Автор у дисертації продемонстрував належний рівень професійної підготовки, наукової зрілості та сформованість як дослідника у сфері кримінології господарської злочинності. Обґрунтованість сформульованих наукових положень і достовірність отриманих результатів підтверджуються використанням ґрунтовної теоретичної та методологічної бази, а також критичним аналізом і узагальненням праць вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених проблематиці злочинності у сфері господарської діяльності та її запобігання.

Дисертаційне дослідження відзначається чіткою структурою та логічною завершеністю. Розділи і підрозділи взаємопов'язані, відображають послідовність розкриття досліджуваних явищ і забезпечують цілісність викладення матеріалу. При структуруванні основного тексту автор дотримався принципів пропорційності, системності та внутрішньої узгодженості. Визначені у вступі мета і завдання знайшли належне відображення у змісті роботи та її основних положеннях.

Аналіз наукових джерел дозволив автору встановити закономірності підходів учених до розуміння сутності господарської злочинності як складного соціально-правового явища: з одного боку, підкреслюється необхідність посилення кримінально-правових і організаційних механізмів протидії з метою забезпечення економічної безпеки держави, а з іншого – акцентується увага на ризиках надмірного державного втручання у сферу господарської діяльності та негативному впливі криміналізації на розвиток підприємництва. У роботі автор обґрунтовує доцільність уточнення понятійного апарату, змісту та меж кримінологічної характеристики господарської злочинності, однак не в усіх випадках пропонує чітко формалізовані дефініції або критерії класифікації її окремих проявів, що могло б підвищити рівень наукової визначеності викладених положень.

Водночас окремі висновки автора мають дискусійний характер і можуть стати предметом подальшого наукового обговорення. Разом із тим слід відзначити здатність здобувача аргументовано обґрунтовувати власну позицію та вести наукову полеміку при оцінці різних доктринальних підходів. Основні висновки і пропозиції сформульовані послідовно, логічно та системно; ключові положення викладені комплексно, а наведена аргументація є узгодженою та переконливою. Узагальнюючі висновки дисертації відображають основні наукові результати, отримані автором особисто, відповідають поставленій меті та визначеним завданням дослідження і логічно завершують викладений матеріал.

Таким чином, дисертація Кравчука Андрія Івановича є цілісним, самостійним, завершеним монографічним дослідженням важливої наукової і практичної проблеми, відповідає встановленим вимогам та профілю наукової спеціальності 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Кандидат юридичних наук, професор Глух М.В., яка зауважила, що здобувач у своїй дисертації успішно досягнув поставленої мети.

Забезпечення економічної безпеки держави та стабільності господарських відносин виступає необхідною передумовою реалізації і гарантування прав і свобод в нашій державі. Саме тому діяльність органів державної влади, зокрема правоохоронних і контролюючих, спрямована на протидію злочинності у сфері господарської діяльності, набуває особливого значення в умовах сучасних соціально-економічних і воєнних викликів.

Упродовж останніх десятиліть спостерігається стійка тенденція до уніфікації підходів держав європейської та світової спільноти щодо забезпечення економічної безпеки, прозорості господарських процесів і запобігання господарській злочинності, що знаходить своє відображення у міжнародно-правових актах, стандартах фінансового моніторингу та діяльності міжнародних інституцій. Встановлені у таких документах орієнтири поступово імплементуються у національні правові системи, у тому числі України, де особливого значення набуває забезпечення балансу між ефективністю протидії господарській злочинності та недопущенням надмірного втручання у легальну господарську діяльність.

У дисертаційному дослідженні запропоновано авторське бачення ключових положень, що мають важливе теоретичне та практичне значення для формування ефективної системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності. Робота відзначається використанням широкого кола вітчизняних і зарубіжних джерел, що забезпечило належний рівень кримінологічного та порівняльно-правового аналізу. Матеріал викладено логічно, послідовно та аргументовано. Автором сформульовано конкретні пропозиції, спрямовані на вдосконалення законодавчого регулювання, підвищення ефективності превентивних механізмів і забезпечення прозорості економічних процесів.

Шляхами вирішення виявлених проблем визначено необхідність удосконалення нормативно-правової бази, зокрема у частині регламентації діяльності суб'єктів протидії господарській злочинності, запровадження

сучасних ризик-орієнтованих підходів до контролю, а також уточнення процедур взаємодії між правоохоронними, фінансовими та контролюючими органами. Реалізація таких заходів сприятиме підвищенню ефективності правозастосування, зміцненню економічної безпеки держави та узгодженості державної політики у сфері запобігання злочинності у сфері господарської діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову. Дисертація Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання» є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, у якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, що відзначаються новизною у теоретичному плані і є важливими для юридичної практики, а також може бути рекомендовано для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Сіренко О.В., яка зазначила, що дисертантом опрацьовано досить значний масив літератури, який прямо чи опосередковано стосується теми дисертаційного дослідження, у тому числі безпосередньо проаналізовано документальні, нормативно-правові та статистичні джерела, а також сучасну наукову літературу. Це слугує свідченням високого рівня обізнаності здобувача у темі, яка ним досліджується, та відповідного рівня обґрунтованості зроблених ним висновків.

Беззаперечним є те, що європейський вибір України передбачає не лише утвердження стандартів захисту прав і свобод людини, а й формування ефективної, прозорої та конкурентоспроможної економіки, здатної забезпечити належний рівень добробуту, соціальної захищеності та економічної безпеки держави.

Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності розглядається автором як складне багатовимірне явище, що відображає процеси трансформації економічних відносин і водночас виступає викликом для ефективного функціонування держави. Її дослідження здійснюється крізь призму кримінологічної характеристики, що дозволяє не лише визначити структуру, динаміку та детермінанти цього виду злочинності, а й сформулювати обґрунтовані підходи до її запобігання.

Окрім наукових джерел, у дисертації проаналізовано матеріали правозастосовної практики, аналітичні звіти правоохоронних і контролюючих органів, а також міжнародні стандарти та рекомендації у сфері протидії господарській злочинності – у контексті виявлення ключових проблемних аспектів її сучасного стану та пошуку ефективних шляхів їх вирішення.

Дисертація Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання» може бути рекомендована до захисту у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Лугіна Н.А. наголосила, що для науковців і практиків, які досліджують, вивчають та цікавляться проблематикою

здійснення запобігання злочинності у сфері господарської діяльності, буде корисним ознайомлення як із змістом дисертаційного дослідження, так і з висновками, до яких дійшов автор.

Дисертація є монографічним дослідженням, у якому комплексно, з урахуванням сучасних методів наукового пізнання, досягнень вітчизняної та зарубіжної правничої та кримінологічної науки, а також положень чинного законодавства України та інших держав, розкрито теоретичні й практичні аспекти сучасної злочинності у сфері господарської діяльності, її кримінологічної характеристики та запобігання.

Дослідження виконано на високому науковому рівні, а отримані результати відзначаються об'єктивністю та належною обґрунтованістю. Важливою перевагою роботи є здатність автора аргументовано відстоювати власну наукову позицію, вести фахову дискусію з представниками різних доктринальних підходів, а також послідовно, логічно і системно викладати матеріал. Структура дисертації є продуманою та внутрішньо узгодженою. Переконливими є загальні висновки, у яких відображено рівень вирішення поставленої у вступі проблематики та досягнення визначеної мети дослідження.

Автор має достатню кількість наукових публікацій у фахових виданнях і тез доповідей на науково-практичних конференціях. Дисертаційна робота виконана самостійно, має комплексний, системний і завершений характер, що свідчить про сформованість здобувача як науковця.

Загалом, дисертаційна робота Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання» може бути рекомендована до захисту у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Любавіна В.П., яка зупинилася на актуальності дисертаційної роботи, відмітила її обґрунтованість для висвітлення основних положень.

З огляду на євроінтеграційний курс України, у межах якого особливого значення набуває імплементація європейських стандартів у сфері економічної безпеки, прозорості господарських відносин та протидії господарській злочинності, питання формування ефективної системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності є надзвичайно актуальним. Особливої ваги набуває забезпечення балансу між ефективністю державного контролю та недопущенням надмірного втручання у легальну підприємницьку діяльність.

Автором визначено ключові напрями вирішення наявних нормотворчих і організаційних проблем у сфері протидії господарській злочинності та сформульовано пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства, зокрема у частині уточнення правового статусу суб'єктів контролю і нагляду, оптимізації механізмів фінансового моніторингу, а також підвищення ефективності превентивних заходів, спрямованих на мінімізацію криміногенних ризиків у господарській діяльності.

Порушені у дисертаційному дослідженні проблеми та запропоновані автором шляхи їх вирішення мають важливе значення для вдосконалення практики запобігання злочинності у сфері господарської діяльності та

підвищення ефективності протидії господарським правопорушенням. Робота відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, доцент Бодунова О.М. акцентувала на актуальності і новизні роботи, підтримала доповідачів і запропонувала проголосувати за роботу Кравчука Андрія Івановича щодо захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Кравчука Андрія Івановича на тему
«Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими соціально-економічними трансформаціями, зумовленими процесами ринкової модернізації, цифровізації економіки, євроінтеграційного курсу держави, а також тривалим функціонуванням правового режиму воєнного стану. У таких умовах сфера господарської діяльності набуває ключового значення для забезпечення економічної стабільності, фінансової безпеки та відновлення держави, водночас залишаючись однією з найбільш криміналізованих сфер суспільних відносин.

Злочинність у сфері господарської діяльності в сучасних умовах вирізняється підвищеним рівнем латентності, складністю механізмів вчинення, активним використанням фінансових, корпоративних і цифрових інструментів, а також тісним взаємозв'язком із корупційними проявами та організованою злочинністю. Такі кримінальні правопорушення завдають істотної шкоди не лише майновим інтересам суб'єктів господарювання, а й економічній безпеці держави загалом, підриваючи довіру до інститутів влади, інвестиційну привабливість країни та ефективність ринкових механізмів.

Особливої актуальності проблема злочинності у сфері господарської діяльності набуває в умовах воєнного стану, коли відбувається перерозподіл бюджетних ресурсів, спрощення окремих процедур державного регулювання, активізація міжнародної фінансової допомоги та гуманітарних програм. За таких обставин зростають ризики зловживань, незаконного привласнення коштів, ухилення від оподаткування та інших форм економічної злочинності, що потребує адекватного кримінологічного аналізу й удосконалення системи запобігання.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених окремим аспектам економічної злочинності, більшість з них або має фрагментарний характер, або не враховує сучасних викликів, пов'язаних із трансформацією господарських відносин, цифровізацією економіки та зміною криміногенних детермінант. Крім того, оновлення кримінального та спеціального законодавства, реформування правоохоронних органів і зміна підходів до державної економічної політики зумовлюють необхідність переосмислення наукових підходів до кримінологічної характеристики злочинності у сфері господарської діяльності та розроблення ефективних запобіжних механізмів.

У цьому контексті актуалізується потреба у комплексному кримінологічному дослідженні сучасної злочинності у сфері господарської діяльності, яке б поєднувало аналіз її кількісних і якісних показників, структурних особливостей, детермінант, характеристики особи злочинця, а також оцінку стану й ефективності системи запобігання з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду.

Зазначене обумовлює актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, результати якого спрямовані на поглиблення теоретичних положень кримінології, удосконалення практики запобігання економічній злочинності та формування науково обґрунтованих рекомендацій для державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України.

Наукове підґрунтя дисертаційного дослідження становлять праці українських і зарубіжних учених у галузі кримінології, кримінального права, економічної безпеки та протидії економічній злочинності, у яких розкрито сутність злочинності у сфері господарської діяльності, її кримінологічні характеристики, детермінанти, а також напрями та механізми запобігання.

Вагомий внесок у розроблення теоретичних і прикладних проблем злочинності у сфері господарської діяльності зробили українські науковці-кримінологи та фахівці з кримінального права, зокрема О. М. Джужа, В. В. Голіна, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, В. Я. Тацій, М. І. Хавронюк, О. О. Дудоров, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. С. Міщенко, у працях яких сформульовано базові положення кримінологічної теорії, розкрито соціальну зумовленість економічної злочинності та її вплив на економічну безпеку держави.

Окремі аспекти злочинності у сфері господарської діяльності, зокрема її структура, динаміка, латентність і детермінанти, досліджувалися у працях та дисертаціях О. М. Литвинова, І. М. Копотуна, О. Ю. Шостко, А. В. Савченка, О. М. Костенка, О. І. Бандурки, Є. Л. Стрельцова, Р. М. Підвисоцького, С. О. Секо, М. Г. Вербенського, які розглядали економічну злочинність у контексті трансформації суспільних відносин і реформування правоохоронної системи.

Проблеми кримінально-правової характеристики злочинів у сфері господарської діяльності, співвідношення кримінально-правових і господарсько-правових механізмів, а також питання криміналізації та декриміналізації окремих діянь аналізувалися у працях В. О. Навроцького, П. Л. Фріса, І. А. Вартилецької, М. В. Костицького, Н. О. Гуторової, О. П. Гороха, В. О. Тулякова, що дало змогу сформулювати наукові орієнтири для оцінки ефективності чинного кримінального законодавства у сфері господарювання.

Значний масив дисертаційних досліджень українських учених присвячений окремим видам економічних злочинів (ухиленню від сплати податків, легалізації доходів, бюджетним правопорушенням, фіктивному підприємництву), а також питанням запобігання злочинності у сфері господарської діяльності, зокрема в умовах реформування економіки та децентралізації влади. Ці проблеми знайшли відображення у працях О. О. Музики, С. С. Чернявського, В. В. Топчія, І. М. Ковальчука, О. В. Таран, що мають істотне значення для формування практичних рекомендацій у сфері превенції.

Узагальнення та критичний аналіз наукових праць зазначених учених дали

змогу сформулювати комплексну теоретико-методологічну основу дисертаційного дослідження, визначити його наукову позицію, обґрунтувати вибір предмета й методів пізнання, а також окреслити напрями вдосконалення системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності в сучасних умовах розвитку України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертацію виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019); Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020); Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки (Указ Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021). Робота відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022–2026 роки (наказ МОН України від 03 лютого 2022 року № 109) і Пріоритетним тематичним напрямом наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні (Постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2024 року №476). Робота виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету «Теоретичні засади підвищення ефективності кримінально-правового, кримінологічного та кримінально-виконавчого запобігання злочинності» (державний реєстраційний номер 0121U110768).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Державного податкового університету від 24 листопада 2022 року (протокол № 6).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз сучасної злочинності у сфері господарської діяльності, її кримінологічна характеристика та запобігання, розроблення на його основі науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення правової регламентації регулювання інституту сучасної злочинності у сфері господарської діяльності.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- визначити поняття, сутність та особливості господарської діяльності як об'єкта кримінально-правової охорони;
- висвітлити теоретичні підходи до визначення злочинності у сфері господарської діяльності;
- охарактеризувати методологію кримінологічного дослідження злочинності у господарській сфері;
- дослідити стан, структуру та динаміку злочинності у сфері господарської діяльності в Україні;
- проаналізувати особу злочинця у сфері господарської діяльності: соціально-демографічний та професійний портрет;

- визначити причини, умови та детермінанти сучасної господарської злочинності: економічні, організаційні, управлінські, корупційні фактори;
- окреслити сучасний стан та проблеми системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності в Україні;
- визначити міжнародний досвід запобігання господарським кримінальним правопорушенням;
- проаналізувати міжнародне співробітництво щодо запобігання злочинності у сфері господарської діяльності в умовах воєнного стану.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини в сфері кримінологічної характеристики та запобігання сучасній злочинності у сфері господарської діяльності.

Предмет дослідження – сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становить система загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання, застосування яких забезпечило комплексний, всебічний та об'єктивний аналіз сучасної злочинності у сфері господарської діяльності, її кримінологічної характеристики та механізмів запобігання. Діалектичний метод використано для дослідження злочинності у сфері господарської діяльності як динамічного соціально-правового явища, що розвивається під впливом економічних, правових і соціальних трансформацій, а також для виявлення взаємозв'язку між її кількісними та якісними показниками. Загальнонаукові методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції застосовувалися для узагальнення наукових підходів до визначення поняття та змісту злочинності у сфері господарської діяльності, систематизації її ознак, структури, детермінант і наслідків, а також для формування теоретичних висновків і практичних рекомендацій. Історико-правовий метод використано з метою дослідження еволюції наукових поглядів і нормативно-правового регулювання відповідальності за злочини у сфері господарської діяльності, що дало змогу простежити закономірності формування сучасних підходів до їх кримінологічного аналізу та запобігання. Формально-логічний і формально-юридичний методи застосовувалися для тлумачення норм кримінального та суміжного законодавства, аналізу їх змісту, структури й узгодженості, а також для виявлення колізій, прогалин і недоліків правового регулювання у сфері господарської діяльності. Порівняльно-правовий метод використано під час аналізу зарубіжного досвіду запобігання злочинності у сфері господарської діяльності та зіставлення його з вітчизняною практикою, що дало змогу сформулювати пропозиції щодо адаптації ефективних іноземних підходів до умов України. Статистичні методи (аналіз офіційних статистичних даних, узагальнення матеріалів правоохоронної та судової практики) застосовувалися для дослідження стану, структури, динаміки та латентності злочинності у сфері господарської діяльності, а також для виявлення основних тенденцій її розвитку. Моделювання та прогнозування застосовувалися для формування можливих сценаріїв розвитку злочинності у сфері господарської діяльності та обґрунтування перспективних напрямів кримінологічної політики у цій сфері.

Використання зазначених методів у сукупності забезпечило наукову

обґрунтованість результатів дослідження, достовірність висновків і практичну значущість запропонованих рекомендацій щодо запобігання злочинності у сфері господарської діяльності.

Емпіричну базу дослідження становлять сукупність статистичних, аналітичних і практичних матеріалів, що відображають сучасний стан, структуру, динаміку та особливості злочинності у сфері господарської діяльності, а також практику її запобігання в Україні. Основу емпіричної бази складають офіційні статистичні дані Офісу Генерального прокурора України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби статистики України, матеріали судової практики, зокрема узагальнення та огляди судових рішень у справах про кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

У ході дослідження проаналізовано матеріали кримінальних проваджень, що стосуються кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, а також матеріали досудового розслідування та судового розгляду відповідних категорій проваджень, що дало змогу виявити типові способи вчинення економічних кримінальних правопорушень, особливості особи злочинця, причини та умови, які сприяють їх учиненню; узагальнено результати опитувань 46 слідчих, 18 прокурорів, 29 адвокатів, 22 слідчих суддів з різних областей України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за характером та змістом дисертаційна робота є одним з перших комплексних монографічних досліджень кримінологічної характеристики та запобігання сучасної злочинності у сфері господарської діяльності. Основні наукові здобутки дослідження, які розкривають його наукову новизну та особистий внесок автора у вивчення проблеми, включають сукупність розроблених положень, висновків та практичних рекомендацій:

вперше:

- обґрунтовано комплексну кримінологічну характеристику сучасної злочинності у сфері господарської діяльності як системного соціально-правового явища, що формується під впливом цифровізації економіки, воєнного стану та трансформації механізмів державного регулювання;

- сформульовано кримінологічний портрет особи злочинця у сфері господарської діяльності з урахуванням поєднання професійного статусу, спеціальних знань, доступу до фінансових і управлінських ресурсів та особливостей мотивації протиправної поведінки;

- запропоновано авторське бачення системи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності як багаторівневої моделі, що поєднує кримінально-правові, організаційно-управлінські та економічні заходи превентивного характеру;

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат кримінологічного дослідження злочинності у сфері господарської діяльності шляхом уточнення змісту та співвідношення понять «господарська діяльність», «злочини у сфері господарської діяльності» та «економічна злочинність»;

- підходи до аналізу латентності злочинності у сфері господарської діяльності шляхом поєднання статистичних, кримінологічних і експертних методів оцінки прихованих кримінальних проявів;

- положення кримінологічної теорії щодо поняття злочинності як сукупності кримінальних правопорушень шляхом доведення умовного, аналітичного характеру такої сукупності у господарській сфері, що зумовлює необхідність використання багаторівневих моделей аналізу, а не лише статистичних показників.

дістало подальший розвиток:

- теоретичні положення щодо ролі соціально-економічних чинників у формуванні злочинності у сфері господарської діяльності з урахуванням сучасних трансформацій економіки та безпекових викликів;

- положення щодо використання міжнародного досвіду запобігання економічній злочинності шляхом визначення можливостей адаптації окремих європейських практик до національної правової системи;

- кримінологічні підходи до прогнозування розвитку злочинності у сфері господарської діяльності та визначення перспективних напрямів державної кримінологічної політики у сфері економічної безпеки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані в дисертації положення впроваджені й можуть бути використані в:

науково-дослідній роботі – для подальших наукових досліджень проблем кримінологічної характеристики та запобігання сучасній злочинності у сфері господарської діяльності;

– *законодавчій діяльності* – під час підготовки змін до чинного законодавства України з питань нормативно-правового регулювання інституту запобігання злочинності у сфері господарської діяльності;

– *практичній діяльності* – як рекомендації під час практичної діяльності слідчих суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів а також у процесі проведення занять щодо підвищення кваліфікації;

освітньому процесі – для проведення різних форм занять зі здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання за такими навчальними дисциплінами: «Кримінологія», «Злочинність у сфері службової діяльності», «Протидія фінансовій злочинності».

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації обговорювалися на кафедрі кримінального права та процесу Державного податкового університету. Результати дослідження були оприлюднені на 2 Міжнародних науково-практичних конференціях «Фінансова політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки. Збалансування приватних прав та публічного інтересу в умовах воєнного стану» (м. Ірпінь, 3 квітня 2025 р.), та «Innovations in science: from theoretical foundations to practical impact» (January 5–7, 2026, Antwerp, Belgium), а також 1 Всеукраїнському круглому столі «Проблеми забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану» (м. Ірпінь, 15 травня 2024 р.).

Публікації. Основні наукові результати дисертації викладені у 6 наукових публікаціях, серед яких три статті, опубліковані в наукових фахових виданнях

України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України, три тези доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій та збірнику матеріалів до всеукраїнського круглого столу.

Структура дисертації. Робота складається із переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 249 сторінок, з них основний текст – 212 сторінок, список використаних джерел – 9 сторінок (227 найменувань) та 2 додатки на 8 сторінках.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях України, в яких опубліковані наукові результати дисертації:

1. Кравчук А. І. Характеристика особи, що вчинила кримінальне правопорушення у сфері господарської діяльності. *Журнал східноєвропейського права*. 2025. № 134. С. 213–217. URL: <https://doi.org/10.71404/2409-6415.134.26>

2. Кравчук А. І. Сучасні методи запобігання злочинності у сфері господарської діяльності. *Ірпінський юридичний часопис*. 2025. № 2(19). С. 154–161. URL: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(19\)-2025-154-161](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(19)-2025-154-161)

3. Кравчук А. І. Кримінологічна характеристика сучасної злочинності у сфері господарської діяльності: тенденції, особливості та виклики. *Журнал східноєвропейського права*. 2025. № 137. С. 152–157. URL: <https://doi.org/10.71404/2409-6415.137.17>

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації:

4. Кравчук А. І. Злочинність у сфері господарської діяльності як посягання на конституційні права особи. *Проблеми забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану* : Зб. матеріалів до всеукр. круглого столу, м. Ірпінь, 15 трав. 2024 р. С. 55–58. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/4438889d-ae9b-43a1-b492-1e62df9f0c71>

5. Кравчук А. І. Трансформація господарських злочинів під час війни: виклики для кримінально-правової політики держави. *Фінансова політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки. Збалансування приватних прав та публічного інтересу в умовах воєнного стану* : зб. тез VII Міжнар. науково-практ. конф., м. Ірпінь, 3 квіт. 2025 р. С. 305–307. URL: <https://api-ir.dpu.edu.ua>

6. Кравчук А. І. Міжнародний досвід боротьби з економічною злочинністю: можливості адаптації в Україні. *Innovations In Science: From Theoretical Foundations To Practical Impact. Collection Of Scientific Papers With The Proceedings Of The 4th International Scientific And Practical Conference*. January 5–7, 2026, Antwerp, Belgium. P. 67-69. URL: https://www.eoss-conf.com/wp-content/uploads/2026/01/Antwerp_Belgium_05.12.25.pdf

Характеристика особистості здобувача. Кравчук Андрій Іванович Кравчук Андрій Іванович наводився 05 листопада 1985 року в місті Новоград-Волинський (Звягель). Закінчив у 2008 році Національний університет державної податкової служби України.

Одружений. Двоє дітей.

Адвокат адвокатського об'єднання «Яшин, Мотрук та партнери».

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Кравчука Андрія Івановича і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Кравчука Андрія Івановича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Кравчука Андрія Івановича на тему «Сучасна злочинність у сфері господарської діяльності: кримінологічна характеристика та запобігання» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права: «за» – 13; «проти» – немає; «утримались» – немає.

**Голова фахового семінару кафедр
навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету,
доктор юридичних наук, доцент,
гарант освітньо-наукової
програми 081 «Право»**

Олеся БОДУНОВА